

Li Bai'ın (李白) Seçili Şiirlerinde Yer Alan Deyimlerin Anlam Bakımından İncelemesi

Analysis of the Meaning of Idioms in Selected Poems of Li Bai (李白)

Nuray PAMUK ÖZTÜRK¹

¹Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, Çince Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı, Konya, Türkiye

ORCID: N.P.Ö. 0000-0001-8186-8116

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Nuray Pamuk Öztürk (Dr. Öğr. Üyesi),
Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, Çince Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı, Konya, Türkiye
E-posta: nuray_pamuk@hotmail.com

Başvuru/Submitted: 16.04.2024

Revizyon Talebi/Revision Requested:
26.06.2024

Son Revizyon/Last Revision Received:
08.09.2024

Kabul/Accepted: 24.09.2024

Atıf/Citation: Pamuk Öztürk, Nuray. "Analysis of the Meaning of Idioms in Selected Poems of Li Bai (李白)." *Şarkiyat Mecmuası - Journal of Oriental Studies* 45 (2024), 409-436.
<https://doi.org/10.26650/jos.1469252>

Öz

Deyimler; toplumun dilinin anlatım gücünü, ifade tarzındaki zenginliği gösteren önemli öğelerdendir. Deyimlerin varlığı, edebi eserlerde anlatımı zenginleştirmeye yardımcı olmaktadır. Çin tarihinin her döneminde edebi eserler üretilmiştir. Farklı dönemlerin ön plana çıkmış edebi türleri bulunmaktadır. 618-907 yılları arasında hüküm sürmüş olan Tang Hanedanlığı döneminde edebi türler arasında şiir, ön plana çıkmıştır. Çalışmada, ölümsüz şair olarak nitelendirilen ve Tang şiirinin temsilcisi olarak görülen Li Bai'in seçili şiirlerinde yer alan deyimler anlam bakımından incelenmiştir. Şairin günümüze ulaşan binden fazla şiiri bulunmaktadır. Bu bağlamda çalışmada Li Bai'in Gu Qing tarafından 2009 yılında derlenen, Zhonghua Shuju (中华书局) tarafından yayınlanan, Tang şiiri araştırmacıları için kapsam ve içerik bakımından kaynak kitap niteliğinde olan ve Çince kaleme alınan Üç Yüz Tang Şiiri (唐诗三百首) başlıklı kitapta yer alan şiirleri incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma deseni benimsenmiş olup veriler; literatür tarama yöntemiyle toplanmış daha sonrasında içerik analizi yapılmıştır. Kitapta, Li Bai tarafından yazılmış toplam yirmi altı şiir yer almaktadır. Bu yirmi altı şiirin sekiz tanesinde on beş farklı deyim bulunmaktadır. Çalışmada, şiirler Türkçeye tercüme edilmiş, şiirlerin temaları hakkında kısa bilgi verilmiş, şiirlerde geçen deyimler anlam bakımından incelenmiş ve sınıflandırılmış, yakın anlamlı Türkçe deyimler hakkında önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Klasik Çin şiirinde deyim, Tang şiiri, Li Bai, Li Bai'in şiirlerinde deyim, içerik analizi

ABSTRACT

Idioms serve as crucial components that illustrate the expressive capabilities of a society's language and enhance stylistic richness. Their presence significantly enriches the narrative quality of literary works. Throughout Chinese history, literary creations have emerged in various periods, with distinct genres gaining prominence. During the Tang Dynasty (618-907), poetry notably ascended as a leading literary form. This study investigates the idioms found in selected poems by Li Bai, an immortal poet emblematic of Tang poetry. Li Bai's body of work includes over a thousand poems. The analysis focuses on his poems featured in *Three Hundred Tang Poems* (唐诗三百首), compiled by Gu Qing in 2009 and published by Zhonghua Shuju (中华书局), which is a vital resource for scholars of Tang poetry and is written in Chinese. Employing a qualitative

research design, the study utilizes literature screening for data collection, followed by content analysis. The volume encompasses twenty-six poems attributed to Li Bai, eight of which contain a total of fifteen distinct idioms. The research includes translations of these poems into Turkish, provides a thematic overview, analyzes and categorizes the idioms by meaning, and offers suggestions for closely related Turkish idioms.

Keywords: Idioms in classical Chinese poetry, Tang poetry, Li Bai, Idioms in Li Bai's poems, Content analysis

EXTENDED ABSTRACT

Tang Dynasty reigned from 618-907. Apart from political, economic, and military events from its establishment to its collapse; There have been many changes and developments in literature and art. The use of the imperial examination system, which was applied in the selection of civil servants, and in the selection of people dealing with literature and art at the state level, gave not only individuals from noble families but also individuals from all levels of society, especially in literature and arts, the opportunity to work at the state level. In the same direction, it has also enabled diversity in terms of subject and method in the works of people interested in literature. Authors use the usual praise, heroism, etc. in their works. They were able to handle real issues as they were and criticize them. There were no limitations in the content of Tang poetry. The poets could directly describe the past and the events that occurred at that time without the need for allusions. In literary studies, where management provides an opportunity for prosperity and development, poetry has come to the fore and has made greater progress than other literary genres. The Tang Dynasty is known as the period that gave Chinese poetry its golden age, and the poems of this period are referred to as "the art of giving the most meaning with the fewest words". Since there was a restriction on the number of words, Tang poems were written using writing techniques consisting of five and seven signs.

Considering the length of the Tang period's rule and the fact that many poets have survived to the present day, it is not possible to examine all poets and their works. For this reason, the poems of Li Bai (李白), one of the most famous, successful, and productive poets of the period, who is known as the immortal poet and is considered the representative of Tang poetry, are discussed in the study. Since it is not possible to examine all the poet's poems in a single study, the scope of the study is Three Hundred Tang Poems (唐诗三百首), compiled by Gu Qing in 2009 and published by Zhonghua Shuju (中华书局), which is a source book in terms of scope and content for Tang poetry researchers and written in Chinese. A qualitative research design was adopted in the study; The data were collected by a documentary scanning method. The mentioned book contains a total of twenty-six poems reported to have been written by Li Bai. There are fifteen different idioms in eight of these poems. In the study, the poems were translated into Turkish, information was given about their subjects, the idioms in the poems

were examined in terms of meaning, and suggestions were made about similar Turkish idioms.

Li Bai lived between 701-762. His real name is Tai Bai. He is a leading poet of the Tang Dynasty. The poet came to Mianzhou (绵州) with his father at the age of five and grew up there. The poet, who had been interested in literature since an early age, attracted attention thanks to this talent. At the age of twenty-five, he wanted to leave the region where he had lived and travel to China. Li Bai, who adopted the Dao teachings, took lessons on this subject. During his time touring the country, he wrote poems, met people who were experts in literature, and became famous for his poetic talent. In 742, he was invited by Tang Emperor Tang Xuanzong (唐玄宗) to the imperial palace in the capital Chang-an. Although Li Bai earned the praise of the emperor during this period, he did not go beyond being hosted as a guest in the palace. The poet left the palace in 744 and came to Luoyang (洛阳). Here, he met Du Fu (杜甫) and Gao Shi (高适), other famous poets of the period. Du Fu wrote many poems dedicated to Li Bai. Li Bai is most famous for his works written in the style of Yuefu (乐府) and four-line poem (绝句). It is known that the poet, who, unlike many Tang poets, lived a wealthy life, was very drunk one night in 762 while walking by a river in Anhui city, wanted to hold the moon reflected in the water, fell into the water, and drowned.

There are fifteen different idioms in Li Bai's eight poems in the specified book. There are three idioms in the poem Changgan Song (长干行). These are, Liang xiao wu cai (两小无猜), Qing mei zhu ma (青梅竹马) and Zhuma zhi jiao (竹马之交). There is an idiom in his poem titled (Sent) Poem from Lu Mountain to Lu Xuzhou (庐山谣寄卢侍御虚舟). This idiom is Yin he dao xie (银河倒泻). There is an idiom in the poem titled The Sleepwalker's Farewell to Tian Mu (The Voice of the Mountain) (梦游天姥吟留别). This idiom is cui mei zhe yao (摧眉折腰). This idiom is also spoken today as Di mei zhe yao (低眉折腰). There are two phrases in the poem titled "Farewell to Education Secretary Shu Yun" at the Xietiao Building in Xuanzhou (宣州谢朓楼饯别校书叔云). These; jiu tian lan yue (九天揽月) and chou dao duan shui (抽刀断水). Five idioms are identified in the poem It is Difficult to Reach Shu (蜀道难). These idioms are, Sharen ru ma (杀人如麻), Di beng shan cui (地崩山摧), Nanyu shang qingtian (难于上青天), Zheng rong cuiwei (峥嵘崔嵬), Yifu dang guan, and wanwan fu mo kai (一夫当关, 万夫莫开).

One idiom was identified in the poem "Difficult Journey" (行路难). The idiom is, Chang feng po lang (长风破浪). One idiom is identified in the poem "Invitation to Wine" (将进酒). The idiom is, Zhong gu zhuan yu (钟鼓馔玉). There is an idiom in the poem "Saying Goodbye to a Friend" (送友人). The idiom is, Guren zhi qing (故人之情).

Among the idioms included in the study, Liang xiao wu cai (两小无猜), Qing mei zhu ma (青梅竹马), Zhuma zhi jiao (竹马之交), Yin he dao xie (银河倒泻), Cui mei zhe yao (摧眉折腰), Jiu tian lan yue (九天揽月), Chou dao prayan shuai (抽刀断水), Di beng shan cui (地崩山摧), Nanyu shang qingtian (难于上青天), Zheng rong cuiwei (峥嵘崔嵬), Guren zhi qing (故人之情) has its origins in Li Bai's poems: The expressions are, Sharen ru ma (杀人

如麻), Yifu dang guan, wan fu mo kai (一夫当关, 万夫莫开), Chang feng po lang (长风破浪), Zhong gu zhuan yu (钟鼓馔玉). It has been seen that it was formed in earlier periods and Li Bai included these idioms in his poems.

Idioms usually consist of four words. When we look at the poems in general, it can be seen that the idioms that have different functions in terms of grammar in the sentence have a descriptive role in terms of meaning. When the words that comprise the idioms are examined, it is noteworthy that they are easy to understand. Idioms contain metaphors in terms of their general meaning, but these metaphors are generally related to the meaning of words. Idioms contribute to the enrichment of poems in terms of meaning; In the same direction, it is understood that his idioms gain meaning not only from the whole words but also from the entire poems.

Li Bai not only produced poetry but also gave the opportunity to form many idioms through his understanding of artistic expression, word choice, and the meanings he attributed to these words. These idioms have been passed on to subsequent generations for centuries, helping to make the Chinese more vibrant.

Giriş

Deyimler, derin anlamları olan, içerisinde pek çok farklı konuda metaforlar barındıran söz sanatlarıdır. Türkçe sözlükte, deyim kelimesinin anlamı “Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği; tabir”¹ olarak verilmektedir. Çince sözlükte ise deyim kelimesinin anlamı “İnsanların uzun süredir kullandığı, biçimsel olarak özlü, anlam olarak derin olan, kalıplaşmış ifadeler veya kısa cümlelerdir. Bazı deyimlerin tam olarak anlaşılabilmesi için kökenlerinin veya içerdikleri imaların bilinmesi gerekmektedir.”² olarak belirtilmektedir. Deyimler, uzun hayat tecrübeleri içinde var olan, ait oldukları toplumların kültürlerini, yaşayışlarını, edebi yönlerini yansıtan öğelerden bir tanesi olarak görülmekte, kültürel miras olarak değerlendirilen deyimler sözlü ve yazılı olarak sonraki kuşaklara aktarılmaktadır³.

Araştırmacı Tekeli, kültürbilim araştırmaları kapsamında yer alan deyim incelemelerini şöyle nitelemektedir: ... Bu yüzden deyimler, bir toplumun yaşantısını, kültürünü, hayata bakış açısını, değerlerini en iyi şekilde yansıtan anlatım araçlarıdır. Bir dilde bulunan deyimlerin çokluğu, o dilin anlatım gücündeki zenginliğini de ortaya koymaktadır⁴. Deyimlere; günlük konuşmalarda, hikâyelerde, romanlarda, şiirlerde sıklıkla rastlanmaktadır. Yazılı ve sözlü ifade kullanılarak deyimler, anlatımın güçlendirilmesine yardımcı olan öğelerden bir tanesi olarak görülmektedir.

Deyimlerin gelişim süreçleri ve dilde kullanım alanlarının oluşması zaman almaktadır. Kalıplaşmış ifadeler oldukları için deyimler, oluşturuldukları dönemin kültürel özellikleri ile bu kalıplaşma sürecinde oluştuğu kelimelerin o dilde yaşama süreleri hakkında bilgi vermeleri bakımından önem taşımaktadır. Deyimlerin oluşumları incelendiğinde; Türkçe deyimlerin oluşumunda hikâyeler ve fıkralar ayrı bir yer tutarken⁵ Çince deyimlerin oluşumunda ise şiirlerin ve hikâyelerin etkili olduğu aktarılmaktadır⁶.

Çalışmanın konusu olan Li Bai’in seçili şiirlerinde yer alan deyimlerin anlam bakımından incelenmesine geçmeden önce Tang dönemi edebiyatı ve bu dönemde yaşamış şair Li Bai hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

Tang Hanedanlığının kuruluşundan yıkılış dönemine kadar geçen sürede (618-907) siyasi, ekonomik ve askeri olayların dışında; edebiyat ve sanat konusunda da pek çok değişim ve gelişme yaşanmıştır. Araştırmacı Liu Zhaoming edebiyat ve sanatta yaşanan gelişmelerin sebepleri hakkında şöyle söylemektedir;

1 «Türkçe Sözlük.» Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011, 650.

2 Hanyu Cidian. Erişim 10 07 2024. <https://hanyu.dict.cn/%E6%88%90%E8%AF%AD>

3 Özgür, Uğur. “Keloğlan’ın Şiirlerinde Deyimlerin Varlığı.” *Ankara Anadolu ve Rumeli Araştırmaları Dergisi* 3 (2022), 404.

4 Tekeli, Selin. “Somatik Deyimler Bağlamında Rusça ve Türkçe Deyimlerin Karşılaştırılması.” *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 11, No. 34 (2023), 68.

5 Gönen, Sinan. “Deyimlere Şekil Açısından Bir Yaklaşım Örneği.” *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi* 20 (2008), 208.

6 He, Wenjuan. «Libai Shige Zhi Chengyu Chutan.» Sichuan: Sichuan Shifan Daxue, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, (2011), 11.

Ülke; toplum olarak birlik, ekonomik olarak refah içerisindeydi. Tang Hanedanlığının kurulmasının ardından üretimi istikrara kavuşturmak ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmek için önlemler alındı. Birkaç yıl süren toparlanmanın ardından ekonomi zenginleşti ve toplumsal gelişmeler yaşandı. Zhenguan⁷ ve Kaiyuan⁸ dönemleri görkemli bir şekilde yaşandı. Bu durum sadece edebiyatın gelişmesi için sağlam bir maddi temel oluşturmakla kalmadı, aynı zamanda şairlerin açık fikirli, ılımlı, girişimci ve özgüvenli olmaları konusunda da önemli etki yarattı⁹.

Liu, gelişimini ekonomik ve sosyolojik temellere bağladığı Tang edebiyatını dört kısımda incelemektedir. Bunlar; erken dönem, müreffeh dönem, orta dönem ve geç dönemdir. Ona göre, erken ve müreffeh dönem Tang Hanedanlığının kuruluş dönemine, orta dönem Hanedanlığın gelişme dönemine, geç dönem ise Hanedanlığın gerileme dönemine tekabül emektedir¹⁰. Bu ifadeden, Liu'nun dönemin edebiyatını, Hanedanlığın siyasi istikrarı ile paralel bir şekilde ele aldığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Tang edebiyatında ön plana çıkan tür olan şiirlerin konuları, Hanedanlığın kuruluş ve yükselme döneminde daha canlı ve umutlu iken; yıkılış döneminde daha kasvetli ve Li Shangyin (李商隱)'in şiirlerindeki gibi daha eleştirel olduğu görülmektedir.

Tang Hanedanlığı dönemi, Çin edebiyatının gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Edebiyat çalışmalarını destekleyen yönetimin etkisiyle edebi alanda eğitim veren yeni okullar açılmış, şairler ve yazarlar yetiştirilmiş, eserler derlenmiş, imparator Tang Taizong (唐太宗) döneminde büyük bir kütüphane kurdurulmuş, memurların seçiminde uygulanan imparatorluk sınav sistemi, devlet kademesinde edebiyat ve sanatla uğraşan kişilerin seçiminde de kullanılmıştır. İmparatorluk sınav sisteminin edebiyat alanına entegre edilmesi, toplumun orta ve alt sınıfları arasından da yetenekli kişilerin belirlenmesinde etkili olmuş; sadece soylu ailelerden gelen kişilerin değil toplumun her kesiminden kişinin, edebiyat ve sanat özelinde, devlet kademesinde görev almasına fırsat vermiştir. Bu yazarlar eserlerinde, alışlageldik övgü, kahramanlık vb. konuları işleyebildikleri gibi gerçek konuları olduğu gibi ele alabilmiş, eleştirilerde bulunabilmişlerdir. Güney Song Hanedanlığı dönemi (1127-1279) edebiyatçılarından Hong Mai (洪迈 – 1123-1202), Tang dönemi şairleri ve eserlerinin içerikleri hakkında şöyle söylemektedir:

Tang şiirinde içerik bakımından bir sınırlama yoktu. Şairler, geçmiş ve o dönemde yaşanan olayları imaya gerek duymadan doğrudan anlatabiliyorlardı. Saray yasakları söz konusu olduğunda insanların bunu bilmesi gerektiği düşünülüyordu ve esere konu olan kişiler bu durumu suç olarak değerlendirmiyordu^{11 12}.

7 Zhenguan (贞观) Dönemi: İmparator Tang Taizong'un hükümdarlığının 627-648 yılları arasındaki döneme verilen isimdir. Fang, Shiming. *Zhongguo Lishi Ji Nian Biao* (Shanghai: Shanghai Shudian Chubanshi, 2013), 82.

8 Kaiyuan (开元) Dönemi: İmparator Tang Xuanzong'un hükümdarlığının 713-741 yılları arasındaki döneme verilen isimdir. Fang *Zhongguo Lishi Ji Nian Biao*, 87-88.

9 Liu, Zhaoming. *Zhong Guo Wenxue*. Cilt I, (İstanbul: Likya Yayınları, 2016), 79.

10 Liu, *Zhong Guo Wenxue*, 81-84.

11 Mai, Hong. *Rong Zhai Xubi, Di Er Juan, Kaiyuan-Wu Wang*. Erişim 26 Ocak 2024. <https://ctext.org/wiki.pl?if=gb&chapter=149712&remap=gb#%E5%BC%80%E5%85%83%E4%BA%94%E7%8E%8B>

12 Hong ve Liu, eleştirilerinden dolayı yazarların hiçbir şekilde ceza almadıklarını öne sürse de Tang dönemi bürokrat şairlerden bir tanesi olan Han Yu'nün saray hakkındaki söylemleri sebebiyle dönemin imparatoru Tang Dezong (唐德宗)'un emri ile unvanının düşürüldüğü ve ceza olarak adli işlerden sorumlu memur unvanı ile Jiangling'e (江陵) gönderildiği bilinmektedir. Liu, *Zhong Guo Wenxue*, 80. Pamuk Öztürk, Nuray. "Tang

Konu bağlamında değerlendirildiğinde İmparator Tang Xuanzong'un (唐玄宗) yönetim dönemi dikkat çekmektedir. Bu dönemde Çin toplumu bir dönüşüm sürecine girmiştir. An Lu-Shan İsyanı'nın¹³ ardından Hanedanlığın gerilemeye başlamasını, merkezi yönetimin halk üzerindeki etkisinin azalmasını, bürokrat ve toprak sahibi ailelerden gelen eğitilmiş kişilerin siyaset alanında aktif hale gelmelerini bu dönüşüm sürecinin sebepleri arasında gösterebiliriz. Yaşanan bu siyasi ve toplumsal değişim edebiyat alanına, edebiyat ve siyasi meseleler arasındaki bağlantının güçlenmesi olarak yansımıştır. Konfüçyüsçü düşüncede yer alan edebiyatı, siyaset ve eğitimin bir aracı olarak görme kavramı dönemin bazı yazar ve şairlerin eserlerine konu olmuştur.

Yönetimin refah ve gelişme imkânı sunduğu edebiyat çalışmalarında, şiir ön plana çıkmış ve diğer edebi türlere göre daha büyük ilerleme göstermiştir. Özellikle İmparator Tang Dezong'un (唐德宗) yönetim döneminin son yıllarında ve Tang Taizong'un (唐太宗) yönetim döneminin başlarında Tang şiiri en yüksek seviyeye çıkmıştır. Tang Hanedanlığı, Çin şiirine altın çağını yaşatan dönem olarak anılmaktadır ve bu dönemin şiirlerinden "en az kelime ile en fazla anlamı verme sanatı" olarak bahsedilmektedir¹⁴. Kelime sayısında kısıtlamaya gidildiği için serbest nazımlı şiirlere ek olarak bir mısrası beş veya yedi imden oluşan türlerde de şiirler üretilmiştir¹⁵.

Amaç, Kapsam ve Yöntem

Çalışmanın amacı; kökeni, dönemin en ünlü, başarılı ve üretken şairlerinden olan ve ölümsüz şair olarak adlandırılan¹⁶ Li Bai (李白)'ın seçili şiirlerinde yer alan deyimleri araştırmak, ulaşılan deyimleri anlam bakımından incelemek ve sınıflandırmak, deyimlerin yakın anlamlı Türkçe karşılıkları için önerilerde bulunmaktır. Eserleri Tang döneminden günümüze ulaşan pek çok şair bulunmaktadır. Çalışmanın ana konusu olarak Li Bai'in seçili şiirlerinde yer alan deyimlerin incelenmesinin temel nedeni; Li Bai'in Tang şiirinin temsilcisi olarak görülmesidir. Çalışmada hem Li Bai'in seçili şiirlerinin tercümesi yapılmış ve içerikleri hakkında bilgi verilmiş hem de bu şiirlerde geçen deyimler anlam bakımından incelenmiştir. Bu bağlamda ileride Tang edebiyatı, Çince deyimler ve Li Bai hakkında yapılacak çalışmalarda yararlanılacak kapsamlı bir kaynak oluşturmak amaçlanmıştır.

Hanedanlığı Dönemi Şairlerinden Han Yu (韩愈)'nın Taş Davul Şarkısı (石鼓歌) Başlıklı Şiiri Üzerine Bir Çözümleme." 3. Uluslararası Dil ve Çeviribilim Kongresini. (Konya: Çizgi Kitabevi, 2023), 199. "Xin Tang Shu, Liezhuan Yi Bai Yi, Han Yu." *Zhongguo Zhexue Shu Dianzi Hua Jihua*. Erişim 02 Ekim 2023. <https://cetxt.org/library.pl?if=gb&remap=gb&file=4704&page=85&>

13 An Lu-Shan İsyanı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Baykuzu, Tilla Deniz, *An Lu-Shan İsyanı ve Büyük Yen Devleti* (Konya: Kömen Yayınları, 2014).

14 Hsin, Kwan-chue. "Potery and Music." *Chinese Culture* (1976), 45.

15 Tang dönemi Çin şiir türleri için bkz. Pamuk Öztürk, Nuray. "Tang Hanedanlığı Dönemi Çin Şiiri, Wang Wei ve Meng Haoran'ın "Beş İmli Dört Mısralı Şiir (五言绝句)" Özelliğine Göre Yazılmış Şiirleri Üzerine Bir İnceleme." *Söylem Filoloji Dergisi* 5,2, (2020): 405-414.

16 Kang, Qiao, ve Kun Zhou. *Guren Koushu Zizhuan: Li Bai Dili* (Shanghai: Shanghai Yuandong Chubanshe, 2009), 1-2.

Bir durumu, doğrudan anlatmak yerine sınırlı kelimelerle anlatmaya çalışmak, deyimlerin anlamlarının incelenmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu bakımdan deyim ne dediği ile ne demek istediği arasındaki bağı çözümlenebilmek için dilin yapısal özelliklerine ek olarak deyim oluştuğu toplumun kültürel özelliklerini de tanımak gerekmektedir. Dilin yapısal özelliklerinden kastedilen ad aktarması, kinaye, teşbih vb. mecaz türleri; anlam, bağlam, eş anlamlılık, çok anlamlılık vb. anlam türleridir. Deyimlerin anlamları incelenirken bahsedilen mecaz ve anlam türlerinin büyük katkısı olmakla birlikte çalışmada bu türler tek tek ele alınmayacak, deyimler incelenirken gerekli yerlerde değinilecektir

Li Bai'in günümüze ulaşan binden fazla şiiri olduğundan söz edilmektedir. Tek bir çalışmada şairin bütün şiirlerinin incelenmesi mümkün olamayacağı için kapsam belirlenmesi zaruri bir durum olmuştur. Çalışma kapsamı olarak Gu Qing tarafından 2009 yılında derlenen, Zhonghua Shuju (中华书局) tarafından yayınlanan, Tang şiiri araştırmacıları için kapsam ve içerik bakımından kaynak kitap niteliğinde olan ve Çince kaleme alınan Üç Yüz Tang Şiiri (唐诗三百首)¹⁷ başlıklı kitap belirlenmiştir¹⁸.

Çalışmada, nitel araştırma deseni benimsenmiş olup; veriler, belgesel tarama yöntemiyle toplanmıştır. Karasar; belgesel taramayı “var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamak” olarak tanımlamaktadır¹⁹. Üç Yüz Tang Şiiri (唐诗三百首) başlıklı kitapta, Li Bai tarafından yazıldığı aktarılan toplam yirmi altı şiir yer almaktadır. Bu şiirlerden sekiz tanesinde on beş farklı deyim bulunmaktadır. Bahsedilen sekiz şiir Türkçeye tercüme edilmiş ve çalışmada verilmiştir. Şiirlerin sıralamasında kitapta verilen sıralama esas alınmıştır. Deyimler ise şiirlerde geçtikleri mısra sırasına göre sıralanmıştır. Şiirlerin tercüme içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. “İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır”²⁰. Bu bağlamda, şiirlerin konuları hakkında bilgi verilmiş, şiirlerde geçen deyimler anlam bakımından incelenmiş, yakın anlamlı Türkçe deyimler hakkında önerilerde bulunulmuştur. Çalışmada, deyimlerin Latin harfleri ile yazımında pinyin sistemi kullanılmıştır.

17 Hanedanlıklar boyunca Tang şiiri ile ilgili pek çok seçki yayınlanmıştır. Bu seçkiler arasında Qing Hanedanlığı döneminde yayınlanmış olan iki tanesi dikkat çekmektedir. İlki, 900 ciltten oluşan, 2.200 şairin 48.900 şiirinin yer aldığı Tang Şiiri Tam Koleksiyonu (全唐诗) başlıklı imparatorluk baskısıdır. İkincisi ise şair ve redaktör olan Sun Zhu (孙洙) (1711-1778) tarafından 1763 yılında Üç Yüz Tang Şiiri (唐诗三百首) başlığı ile derlenmiş antolojidir Gu, *Tang Shi San Bai Shou*, 1. Kiang, Kang-Hu. *The Jade Mountain A Chinese Anthology*. Çev. Wiher Bynner. (New York : Alfred A. Knopf, 1929), XXVI. Sun Zhu'nun 1751 yılında Jin Shi (进士) unvanı ile Shandong bölgesinde sulh hâkimi; 1762 yılında Shandong bölgesi sınav sorumlusu; daha sonrasında Jiangning bölgesinde Konfüçyüs Öğretisi Profesörü olarak görev yaptığı aktarılmaktadır. Sun Zhu, profesör unvanını aldıktan sonra Hengtang El Yazması (蘅塘漫稿) başlıklı eserini kaleme almıştır. Sun Zhu aynı zamanda Hengtang Ustası (Hengtang Tuishi 蘅塘退士) olarak da anılmaktadır. 1763 yılına gelindiğinde ise bir ders kitabı niteliğinde olması planlanan Üç Yüz Tang Şiiri antolojisini derlemiştir. Gu, *Tang Shi San Bai Shou*, 2. Antolojiye zaman içerisinde pek çok kez düzenleneler yapılmış, eklemeler ve çıkarmalar olmuştur. Üç yüz beş şiir, üç yüz on üç şiir, üç yüz yirmi bir şiirden oluşan baskıları bulunmaktadır.

18 Kitapta, farklı şairlere ait toplam iki yüz doksan beş şiir bulunmaktadır. Şiirler, türlerine göre sınıflandırılmış, şairlerin kısa biyografileri ve kelimelerin açıklamalarına yer verilmiştir.

19 Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (Ankara: Nobel Yayıncılık, 2006), 183.

20 Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011), 259.

Çalışmada incelenecek şiirlere geçmeden önce şair Li Bai hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

1. Li Bai

Tang Hanedanlığı döneminin en önde gelen şairlerinden biri olan Li Bai'ın (701-762) asıl adının Tai Bai (太白) olduğu aktarılmaktadır²¹. Doğum yeri tam olarak bilinmemekle birlikte Sui Ye (碎叶) şehri işaret edilmektedir. Bu şehrin günümüzde Kırgızistan'ın Tokmok şehri yakınlarında olduğu aktarılmaktadır²². Şair, beş yaşında babası ile Mianzhou (绵州) şehrine gelmiş ve burada büyümüştür. Bu şehir günümüzde Sichuan Eyaleti (四川) Jiangyou (江油) şehri yakınlarındadır. Küçük yaşlardan itibaren edebiyata ilgi duyan şair, bu yeteneği ile dikkat çekmiştir. Yirmi beş yaşında yaşadığı bölgeden ayrılarak Çin'i gezmek istemiştir. Dao öğretisini benimseyen Li Bai, bu konuda dersler almıştır. Ülkeyi gezdiği süre zarfında şiirler yazmış, edebiyat alanında usta kişilerle tanışmış ve şiir yeteneği ile ünlenmiştir. Bir toplantıda tanıştığı He Zhizhang (贺知章) tarafından şiirleri beğenilmiş ve övgü toplamıştır. 742 yılında Tang İmparatoru Tang Xuanzong (唐玄宗) tarafından başkent Chang-an'da bulunan imparatorluk sarayına davet edilmiştir. Li Bai bu dönemde her ne kadar imparatorun övgülerini kazanmış olsa da sarayda misafir olarak ağırlanmaktan öteye gidememiştir. 744 yılı baharında saraydaki bazı söylemler sebebi ile Tang Xuanzong, Li Bai'in saraydan ayrılmasını istemiştir. Saraydan ayrılarak Luoyang'a (洛阳) gelmiştir. Burada Du Fu (杜甫) ve Gao Shi (高适) gibi yetenekli şairlerle tanışma fırsatı yakalamıştır. Luoyang'da ilk kez karşılaşılan Du Fu ve Li Bai, 745 yılında Qizhou (蕲州) şehrinde tekrar karşılaşmışlardır. Du Fu'nun Li Bai'e ithafen yazılmış pek çok şiiri bulunmaktadır²³.

757 yılında Yelang'a (夜郎) gönderilen Li Bai, en çok Yuefu (乐府) ve dört mısralı şiir (绝句) tarzında yazılmış eserleri ile ön plana çıkmaktadır. Pek çok Tang şairinin aksine iyi maddi imkânlara sahip bir yaşam süren Li Bai, alkole düşkünlüğü ve bazı kişiler tarafından sorumsuz olarak değerlendirilebilecek tavırları ile de tanınmaktadır²⁴. Şairin 762 yılında çok sarhoş olduğu bir gece, Anhui (安徽) şehrinde bir nehir kenarında dolaşırken suya yansıyan mehtabı tutmak istediği ve suya düşüp boğularak öldüğü bilinmektedir.

Li Bai'in şiirlerinin konuları genel olarak kendi hayat tecrübelerini yansıtmaktadır. Bunlardan bazıları; ziyaret ettiği yerler, uzak yerlere ve dostlarına duyduğu özlem, çıktığı ya da çıkmayı düşündüğü zor yolculuklar, doğa olaylarına karşı hisleri, hayalleri vb. konulardır. Teknik bakımdan ustaca yazılmış şiirleri, konu ve içerik bakımından yeni unsurlardan çok eski unsurları zarafet ve zahmetsiz bir şekilde yeniden göz önüne serilmesi şeklindedir. Klasik Şiir (古诗)

21 Xiong, Lihui. *Li Bai Shi* (Beijing: Renmin Wenxue Chubanshe, 2005), 1. Gu, Qing. *Tang Shi San Bai Shou*. Cilt 1. (Beijing: Zhonghua Shuju, 2009) 5.

22 Gu, *Tang Shi San Bai Shou*, 4.

23 Pamuk, Nuray. "Tang Dönemi Şiiri ve "Şiir Dehası" Du Fu", Cilt 28, *Littera Edebiyat Yazıları* içinde, (Ankara: Ürün Yayınları, 2011), 23.

24 Kurtuldu, Erdem. *Klasik Çin Şiirinden Seçmeler*: 2 (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2021), 50.

türünde yazdığı şiirler, şaire biçimsel olarak özgürlük tanımakta, içerik ve anlam okuyuculara etkili bir şekilde aktarılmaktadır.

Li Bai'in şiirleri ülkemizde çeviri, içerik analizi, dönem araştırması, kültürel yansımalar bağlamında bazı araştırmacıların çalışmalarına konu olmuştur. Ancak YÖK Tez Merkezi, DergiPark ve Google Scholar üzerinden yapılan taramalarda Li Bai'in şiirlerinde geçen deyimler hakkında Türkiye'de yapılmış kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamıştır. YÖK Tez Merkezinde yapılan taramada Çince deyimlerle ilgili üç tane yüksek lisans tezine ulaşılmıştır. Bu tezlerde, deyimler Li Bai'in şiirleri özelinde değil, belirli bir tema üzerinden konu bakımından incelenmiş, anlam ve köken analizi hakkında sınırlı bilgi verilmiştir. DergiPark üzerinde yapılan taramada Semine İmge Azertürk'ün "Çince'de Dört İmden Oluşmuş Deyimlerin İncelenmesi – (Kadın-Kız 女) İmi Üzerine" başlıklı makalesine ulaşılmıştır. Yazar, makalesinde deyimleri dönem, oluşum süreci veya kaynak bakımından sınıflandırmadan kelime sayısı ve analizi üzerinden değerlendirmiştir²⁵. Makalede Li Bai'in şiirlerinde geçen deyimlerden bazılarına yer verilse de araştırma Li Bai özelinde değil genel olarak Çince deyimlerde anlam özelinde yapılmıştır.

Google Scholar üzerinden yapılan taramada Li Bai'in şiirlerinin pek çok araştırmacı tarafından farklı açılardan incelendiği görülmüştür. Zhang Shuhua, "Song Hanedanlığı Döneminde Li Bai Şiirlerinin Karşılaştırması" başlıklı çalışmasında Li Bai'in şiirlerinin, Song Hanedanlığı döneminde sanatsal açıdan övgü topladığını ancak ideolojik açıdan eleştirildiğini aktarmaktadır²⁶. Liang Feng, "Li Bai'in Şiirlerindeki Gezgin Savaşçı Ruh" başlıklı makalesinde, şairin biyografisinin şiirlerine konu bakımından yansımaları incelemiştir²⁷. Yang Yi, "Li Bai'in Şiirlerinde Metinbilim" başlıklı makalesinde, şiirleri bölümlerine göre sınıflandırmış, farklı şiirsel unsurların kombinasyonlarını incelemiştir²⁸.

Şairin, şiirlerinde yer alan deyimlerle ilgili yapılan çalışmalarda Guo Nailiang, Li Bai'in "Kuyu Korkuluklarının Etrafında Yeşil Eriklerle Oynamak" ve "Kuyu Korkuluklarını Önünde Ay Işığı İzlemek" Deyimlerinde Geçen "Kuyu Korkuluğu" Kelimesi Üzerine Görüşler" başlıklı makalesinde iki deyim semantik açıdan incelemekte ve "Kuyu Korkuluğu" kelimesinin nesnel anlamının dışında kültürel bağlamında ifade ettikleri hakkında değerlendirmelerde bulunmaktadır²⁹. Chen Ming, "Tang Şiiri Kökenli Deyimlerin Derlenmesi ve Yorumları" başlıklı çalışmasında, şiirlerdeki pek çok dizinin zamanla deyimlere dönüştüğünü ve bu deyimleri anlayabilmek için kelimelerin anlamlarına ek olarak kökenlerinin ve şiirsel anlamlarının da anlaşılması gerektiğini vurgulamaktadır³⁰. Gao Qinghua, "The Difficulty in Translating Chinese Poetry as Exemplified by Ezra Pound" başlıklı makalesinde Li Bai'in "Chang-an

25 Azertürk, Semine İmge. "Çince'de Dört İmden Oluşmuş Deyimlerin İncelenmesi: (Kadın-Kız 女) İmi Üzerine", *KARE* no. 8 (2019), 49-64.

26 Zhang, Shuhua. "Li Bai Shige Zai Song Dai de Jieshou", *Jiangxi Shihui Kexue* 10, (2013):74.

27 Liang, Feng. "Li Bai Shige Zhong de Youxia Qi", *Kejiao Daokan* 01X, (2015):161.

28 Yang, Yi. "Li Bai Shige de Pianzhangxue", *Jiamusi Daxue Shehui Kexue Xuebao* 1, (1999),1-5.

29 Guo, Nailiang. "Li Bai'in "Libai Shiju "Rao Chuang Nong Qingmei" he "Chuang Qian Ming Yueguang" Zhong "Chuang" Zhi Wo Jian." *Nanjing Guangbo Dianshi Daxue Xuebao* 3 (2012), 17-18.

30 Chen, Ming. "Yuanzi Tangshi de Chengyu Ji Shi", *Kaoshi, Gaokao Yuwen Ban* 9 (2010), 20-21.

Şarkısı” başlıklı şiirine değinmiş, burada geçen deyimlerin anlam bakımından incelemesini yapmıştır³¹. Zhu Lihong ve Wang Feng, “A Study of Tang Poetry’s Influence on American Poetry: A New Perspective of ‘Eight Beauties’” başlıklı makalesinde Tang şiirinin Amerikan şiiri üzerindeki etkisini araştırmış, Li Bai’in şiirlerinin İngilizce çevirilerini yaparken şiirlerde geçen deyimlerin anlamları ve anlatmak istediği durumlar hakkında bilgi vermiştir³². Makalelere ek olarak yayınlanmış lisansüstü tezler de bulunmaktadır.

Yukarıda bahsedilen çalışmalar, genel olarak Çince deyimlerin İngilizce tercümeleleri ile karşılaştırması ve/veya deyimlerde geçen kelimelerin kökenlerinin araştırılması hakkındadır. Bu çalışmalarda bir- iki şiir veya deyim üzerinden inceleme yapıldığı görülmektedir. Şiirlerin tamamının tercümesine değil, sadece deyimlerin geçtiği ilgili kısımlara yer verilmektedir. Deyimlerin şiirin konusundan yola çıkarak oluşturulduğu göz önüne alındığında, bu durumun bütün bir anlam çerçevesi oluşturmada ve deyimün gerçek anlamının kavranmasında olumsuz etkisi olduğu düşünülmektedir.

2. Şiirlerin Türkçe Tercümeleleri, Şiirlerde Yer Alan Deyimler ve Deyimlerin Anlam Bakımından İncelemesi

Changgan Şarkısı (长干行)³³

Saçlarım alınma yeni düştüğünde, çiçek katlama oynardık seninle kapı önünde.
Sen bambu atını sürüp gelirken, kuyu korkuluklarının etrafında oynardık yeşil eriklerle.
Birlikte Changganli ’de yaşıyoruz, iki çocuk küçüklüğümüzden bu yana birbirimizden kuşku duymuyoruz.
On dört yaşında eşin oldum, öyle utangaçtım ki yüzüm daha açılmamıştı.
Başım eğik baktım karanlık duvarlara, bir kez dönmedim binlerce çağrına.
On beş yaşında kaşlarımı kaldırdım, birlikte olmayı diledim toz ve kül misali.
Sen sütunlara sarılı inancı sakladın, bense Wang Fu Tepesine gideceğimi nasıl bilebilirdim?
On altı yaşında uzaklara gittin, Qutang Geçidindeki Yanyu resifine.
Mayıs’da (Yanyu’ye) dokunamazsın, maymunların gökyüzünde yaşlı sesleri.
Giderken kapının önünde bıraktığın izler, bir bir yeşil yosunlarla kaplandı.
Yosunlar öyle derin ki kolay süpürülmüyor, erken sonbahar rüzgârında yapraklar düşüyor.
Ağustos ayında kelebekler geliyor, çiftler halinde batı bahçesindeki çimenlerde uçuyor.
Bu manzarayı görünce kalbimden yaralanıyorum, güzellik ve yaşlılıktan endişe ediyorum.
Ne zaman Sanba’ya gelip (eve) dönecek olursan, önden bana bir mektup gönder.

31 Gao, Qinghua. “The Difficulty in Translating Chinese Poetry as Exemplified by Ezra Pound”, *Comparative Literature: East & West* 3,1, (2001), 83-86.

32 Zhu, Lihong; Wang, Feng. “A Study of Tang Poetry’s Influence on American Poetry: A New Perspective of ‘Eight Beauties’”, *European Journal of Literature, Language and Linguistics Studies* 3,2, (2019), 72-75.

33 Şiirin Çincesine erişim için bkz: *Gushi Wenwang, Shiwèn, Changgan Xing*. Erişim 08 Eylül 2024. https://www.gushiwen.cn/shiweny_6f011ece9f8d.aspx

Seni karşılamak için yollar uzak olmaz bana, Changfeng Çölüne kadar gelirim.

Türkçe tercümesini verdiğimiz bu şiir, Beş İmli Klasik Şiir (五言古诗) türünde yazılmıştır. Changgan'ın, Tang döneminde önemli bir yerleşim ve ticaret merkezi olduğu ve günümüzde Nanjing sınırları içerisinde yer aldığı aktarılmaktadır³⁴. Tang Hanedanlığı döneminde ticaretin ve ekonominin gelişmesi ile bu bölgede tedarik ve ticaretle uğraşan tüccarların sayısı artmıştır. Şiir, on dört yaşında evlenen bir kız çocuğunun tüccar olan eşi ile arasındaki bağı ve geçmişteki güzel hatıralarını anlatmaktadır. Bu şiirde üç deyim yer almaktadır:

1. Liang xiao wu cai (两小无猜): İki çocuk birbirinden şüphe duymuyor

Deyimde Geçen Kelimeler:

Liang(两): İki sayısı.

Xiao (小): Küçük

Wu cai (无猜): Şüphe ve kuşkuya yer yok

Deyimin Tahlili: Deyim, “Küçükken kızlar ve erkekler birlikte oyunlar oynarlar, temiz duygular beslerler ve birbirlerinden şüphe etmezler, kuşku duymazlar” anlamında kullanılmaktadır. Deyimde geçen liang (两) kelimesi ile kız ve erkek cinsiyeti, xiao (小) kelimesi ile çocukluk-küçüklük zamanları kastedilmektedir. Cai (猜) kelimesi daha çok yetişkinlere özgü olan şüphe-kuşku duymak anlamındadır. Şiirde, iki çocukluk arkadaşının evlenecek yetişkinliğe erişmelerinden dolayı çocuksu duyguları ifade eden kelimeler yerine yetişkinlere özgü duyguları ifade edilen kelimelere yer verilmiştir.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim, şiirin altıncı mısrasında yer almaktadır.

同居长干里, Birlikte Changganli'de yaşıyoruz,

两小无嫌猜. İki çocuk küçüklüğümüzden bu yana birbirimizden kuşku duymuyoruz.

Yakın Anımlı Türkçe Deyim Önerileri: İçtikleri su ayrı gitmemek; aralarından su sızmamak; çocukluk arkadaşı olmak; anca beraber kanca beraber.

2. Qing mei zhu ma (青梅竹马): Yeşil erikle, bambu atla oynamak,

Deyimde Geçen Kelimeler:

Qing mei (青梅): Yeşil erik

Zhu ma (竹马): Bambu at

Deyimin Tahlili: Deyim, “Kız ve erkek çocukların küçükken hiçbir kötü duygu veya uygunsuz düşünceye yer vermeden, temiz ve naif duygularla zaman geçirmeleri, birlikte eğlenmeleri” anlamına gelmektedir. Deyimin ilk kelimesi olan qing (青), bitkiler için yeşil ve taze, gökyüzü için mavi, açık, bulutsuz anlamında kullanılırken, insanlar için genç-gençlik anlamında kullanılmaktadır. Şiirin konusu bağlamında düşünüldüğünde yan anlamda konuyla bağdaşmaktadır. Bambu at, bambu bir çubuğun ucuna at kafasına benzer bir tahta yerleştirilerek hazırlanan bir oyuncaktır. Malzemeleri kolay bulunan ve yapımı kolay olan bu oyuncak,

34 Fu, Xuancong. *Tang Shi San Bai Shou* (Nanjing: Fenghuang Chubanshe, 2013), 303.

özellikle erkek çocukları tarafından tercih edilmektedir. Kız ve erkek cinsiyeti erik ve at metaforu ile vurgulanmış, kadını niteleyen erik, ağaç kökleriyle toprağa bağlı olup meyveler verirken, erkeği niteleyen at, sürekli hareket halindedir. Şiirin konusuna bakıldığında erkek uzaklara gitmekte, kadın ise ne kadar uzun süre geçerse geçsin evinde eşini beklemektedir.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Li Bai, deyimini iki parça halinde kullanmıştır. Deyim, şiirin üçüncü ve dördüncü mısralarında yer almaktadır.

郎骑竹马来, Sen bambu atını sürüp gelirken,
绕床弄青梅 Kuyu korkuluklarının etrafında oynardık yeşil eriklerle.

Yakın Anlamlı Türkçe Deyim Önerileri: Çocukluk arkadaşı olmak; iki ahbab çavuşlar; içtikleri su ayrı gitmemek.

3. Zhuma zhi jiao (竹马之交): Bambu atların arkadaşlığı

Deyimde Geçen Kelimeler:

Zhuma (竹马): Bambu at

Zhi jiao(之交): Arkadaşlık

Deyimin Tahlili: Deyim, “küçüklükten bu yana birbirini tanımak, çok iyi arkadaş olmak” anlamına gelmektedir. Küçük çocukların oynamak için bambudan bir sopayı at olarak kullanması metaforundan yola çıkarak, çocukluk yıllarına işaret etmektedir. Jiao (交) kelimesi, arkadaşlık, dostluk anlamına ek olarak birbirini tanımak anlamında da kullanılmaktadır. Şiirin ana karakteri olan kadın ve erkek, çocukluktan bu yana çok yakın arkadaştır. Deyim hem çocukluklarına hem arkadaşlıklarına hem de birbirlerini yakından tanıdıklarına işaret etmektedir.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim şiirin üçüncü mısrasında yer almaktadır.

郎骑竹马来, Sen bambu atını sürüp gelirken,
绕床弄青梅 Kuyu korkuluklarının etrafında oynardık yeşil eriklerle.

Yakın Anlamlı Türkçe Deyim Önerileri: Çocukluk arkadaşı olmak; aralarından su sızmamak.

Lu Dağından Lu Xuzhou'ya (Gönderilen) Şiir

(庐山谣寄卢侍御虚舟)³⁵

Ben Chu'nun delisiyim, feng şarkısıyla Konfüçyüs'e gülüyorum.

Yeşil yeşim asam elimde, Huanghe Binasını terk ediyorum.

Beş dağı bulmak için uzaktan korkmam, dağlarda gezmeyi bir ömürdür seviyorum.

Lu Dağı, Nandou'un yanında güzellik saçıyor, dokuz katlı bulut perdesi sırma gibi yayılıyor, Düşen gölge Ming Gölüne mavi siyah yansıyor.

Altın kapının önünde iki zirve yükseliyor, üç taş kırışte Samanyolu akıyor.

Xianglu Tepesi şelaleyle uzaktan birbirine bakıyor, dönüşte yokuşlar yüksek ve ıssız gökyüzüne uzanıyor.

35 Şiirin Çincesine erişim için bkz: *Gushi Wenwang, Shiwen, Lushan Yao Ji Lu Shi Yu Xuzhou*. Erişim 08 Eylül 2024. https://www.gushiwen.cn/shiwen_2ce33c84c9cb.aspx

Yeşil gölgeler sabah güneşiyle kızıl alacakaranlığa yansıyor, kuşlar dahi uçamaz Wu'nun engin gökyüzüne.

Zirveye tırmanırım yeryüzü gözlerimin önünde, Uzun Irmak durmaksızın akar dönmez geriye.

Sarı bulutlar binlerce li³⁶ uzakta rüzgârlarla oynuyor, dokuz nehir karlı dağlar gibi (beyaz köpüklerle) akıyor.

Lu Dağına şarkılar söylemek ne güzel, coşkusunu Lu Dağından alıyor.

Taş aynaya bakmak kalbimi arındırır, Xie Gong'un izleri (zamanla) yosunlara bürünmüştür. Küçük yaşta iksiri alarak dünya bağlarından kurtulmayı dilerim, gönül rahatlığı ile dao'a başlayabilirim.

Gökkuşağı bulutlarının içinde, uzaklarda bir bilge görürüm, elinde lotus çiçeğiyle Yu Jin'e doğru yola koyulur.

Öncesinde dokuz göğün ötesinde bilinmezler, Lu Ao ile Tiaqing'e yolculuk etmeyi dilerim.

Şiir, Yedi İmli Klasik Şiir (七言古诗) türünde yazılmıştır. Başlıkta yer alan "Lu shi yu Xuzhou" (卢侍御虚舟) ifadesi görevli Lu Xuzhou anlamına gelmektedir. Lu Xuzhou, Tang Hanedanlığı İmparatoru Suzong'un (唐肃宗) hükümdarlığı döneminde sarayda imparatorluk yazışmalarının sansürlenmesinden görevli memur olarak çalışmıştır. Lu Xuzhou'un Li Bai ile Lu Dağına gittiği aktarılmaktadır³⁷. Li Bai'in hayatının son döneminde yazdığı şiirlerden bir tanesidir. Şiir, Lu Dağının manzarasının güzelliği ve dağlar nehirler gibi doğal öğelere karşı duyulan beğenme hissi metafor olarak kullanılarak şairin ölümsüzlüğü arama arzusunu konu almaktadır. Bu eserde bir deyim tespit edilmiştir.

1. Yin he dao xie (银河倒泻): Saman Yolu akıyor

Deyimde Geçen Kelimeler:

Yin he (银河): Samanyolu

Dao xie (倒泻): Hızla düşmek, akmak

Deyimin Tahlili: Deyim, "Şiddetli yağın yağmur veya gürleyerek yoğun bir şekilde akan şelale" anlamına gelmektedir. Deyimde geçen yin he (银河), şairin hayranlıkla akışını izlediği şelale için metafor olarak kullanılmıştır. Samanyolu'nun sonsuzluğu gibi suyun durmaksızın akışını ifade etmektedir.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim, şiirin on birinci mısrasında yer almaktadır.

金阙前开二峰长, Altın kapının önünde iki zirve yükseliyor,

银河倒挂三石梁。 Üç taş kirişte Samanyolu akıyor.

Yakın Anımlı Türkçe Deyim Önerileri: Bardaktan boşalırçasına yağmur yağması; su gibi akmak.

36 Li (里): Çin'de kullanılan eski bir uzunluk ölçüsü birimi. Bir li yaklaşık beş yüz metredir.

37 Gu, *Tang Shi San Bai Shou*, 65.

Uyurgezer 'in Tian Mu'ya (Dağın Sesine) Vedası

(梦游天姥吟留别)³⁸

Deniz yolcusu Yingzhou'dan anlatır, sis bulutları içinde bulmak çok zordur.
 Yue halkı Tian Mu'yu söyler, bulutların ardında bir yok olur bir görünür.
 Tian Mu gökyüzünü kaplar, beş dağı aşır Chicheng'ı saklar.
 Tiantai çok yüksektir, ama güney doğuya eğiliyor gibi durur.
 Ben rüyamda Yue halkını görürüm, bir gece ay ışığında Jing Hu'dan uçarım.
 Ay ışığı gölde gölgemi yansıtır, beni Shanxi'ye kadar yolcu eder.
 Xie Gong'un kaldığı yer hala buradadır, berrak sular dalgalanır maymun sesleriyle.
 Ayaklarımda Xie Gong'un takunyaları, Qingyun merdiveninde bedenim.
 Yamacın yarısında güneşin denizden doğduğu görünür, boşlukta cennet tavuğunun sesi duyulur.
 Bin kayalık on bin dönüş yol belirsiz, çiçeklerde kaybolmuş taşlara yaslanmışım birden gece olmuş.
 Kayalıklarda ayı bağıyor ejderha ağlıyor, derin orman titrer (dağların) zirveler yankılanır.
 Bulutlar yeşil yeşil yağmuru yağdıracak, sular sakın sakın dumanı doğuracak.
 Şimşekler çakıyor gök gürliyor, dağ yıkılacakmış gibi duruyor.
 (Ölümsüzlerin yaşadığı) Mağaranın taş kapısı, yüksek sesle açılır.
 Gökyüzü engin, yer görünmez, ay ve güneş Jinyin Tai'ı aydınlatır.
 Anka kuşu gıysisidir rüzgârda atı, bulutların efendileri bir bir iner.
 Kaplan davul çalar, luan kuşu arabayı döndürür.
 Aniden titrer bedenim korkar ruhum, alıkoyamam kendimi uzun bir iç çekmeden.
 Uyandığımda yerimi ve yastığımı hissederim, rüyamdaki duman ve bulutlar kaybolur.
 Dünya sevinci de rüyadaki hayaller gibi, eskiden gelen doğuya akan su gibi.
 Ayrıldıktan sonra ne zaman geri dönersin?
 Şimdilik beyaz geyikleri Qingya'da izleyin, yolculuk zamanı geldiğinde Mingshan'a gitmek için ona binin.

Kaşlarımlı devirip nasıl güçlülerin önünde eğilebilirim, mutsuzluğumu nasıl engelleyebilirim!

Şiir, Yedi İmli Klasik Şiir (七言古诗) türündeki eserlerden bir tanesidir. Bu şiir, şairin imparator Tang Xuanzong tarafından Chang-an'a davet edildiği ve sonrasında orada yaşanan olaylar sebebi ile ayrılmak zorunda kaldığı dönemde yazılmıştır. Büyük umutlar besleyerek gittiği başkentten hayal kırıklıkları ile ayrılmış, gezgin yolculuğuna devam etmiştir. Şair, özgürlüğe karşı duyduğu isteğini ve gerçeklikten duyduğu tatminsizliği dile getirmek için rüyayı hem bahane hem de aracı olarak kullanmıştır. Abartılı ve gerçek dışı ifadeleri uyku durumunu işaret ederken, dolambaçlı anlatımı kendi ruh halinin karmaşasını yansıtmaktadır. Bu şiirde bir deyim yer almaktadır.

38 Şiirin Çincesine erişim için bkz: *Gushi Wenwang, Shiwen, Mengyou Tianmu Yin Liubie*. Erişim 08 Eylül 2024. https://www.gushiwen.cn/shiwen_05e2f6fc757c.aspx

1. Cui mei zhe yao (摧眉折腰): Kaşlarını devirip önünde eğilmek

Deyimde Geçen Kelimeler:

Cui (摧): Devirmek, yıkmak

Mei (眉): Kaş

Zhe (折): Bükmek, katlamak

Yao (腰): Bel

Deyimin Tahlili: Deyim, “Bir kişinin önünde eğilmek, karşı tarafa itaatkâr olmak, önünde yere kapanmak,” anlamına gelmektedir. Karakteriz bir kişiliği ifade etmek için kullanılmaktadır. Rüya hali ve gerçek durumların iç içe geçtiği şiirde deyim, şairin hayal kırıklıklarını ve güçlülere hizmet etmeyi reddettiğini anlatmaktadır. Bir olay örgüsü halinde yazılmış olan şiirde bu ruh haline nasıl ulaştığı aktarılmaktadır.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Şiirin son iki mısrasında bu deyim şöyle yer almaktadır.

安能摧眉折腰事权贵，
使我不得开心颜。 Mutsuzluğumu nasıl engelleyebilirim!

Yakın Anamlı Türkçe Deyim Önerileri: Dalkavukluk yapmak, önünde diz çökme; eşiğine yüz sürmek; çanak yalayıcı olmak.

Xuanzhou'daki Xietiao Binasında Eğitim Sekreteri Shu Yun'e Veda

(宣州谢眺楼饯别校书叔云)³⁹

Beni terk ediyorlar, dünü tutmam imkânsız;

Kalbimi rahatsız ediyor, bugünün günü endişelerle dolu.

Kuvvetli rüzgâr binlerce li öteden sonbahar kazlarını getirir, (sen) bu yüksek kuleden istediğin kadar keyif alabilirsin.

Penglai metinleri Jian'an Gu gibi, ortada Xiao Xie'nin taze ve yeni üslubu.

Hepimiz sevinç ve heyecan doluyuz, gökyüzüne çıkıp parlak ayı kucaklamak istiyoruz.

Suyu bıçakla kesin daha hızlı akar, kadeh kederi içer ama keder daha da artar.

İnsan dünyada hiçbir zaman tatmin olmaz, neden yarın saçlarını dağıtıp tekneyi akışına bırakmıyorsun?

Şiir, Yedi İmli Klasik Şiir (七言古诗) türünde yazılmıştır. Başlıkta belirtilen Xietiao Binasının (谢眺楼) Güney Qi Hanedanlığı döneminde yapıldığı, sonraki dönemlerde Xiegong Binası (谢公楼) veya Bei Binası (北楼) adıyla anıldığı, Tang Hanedanlığının son döneminde Diezhang Binası (叠嶂楼) olarak adlandırıldığı aktarılmaktadır⁴⁰. Eğitim Sekreteri (校书), dönemin eğitim işlerinin yürütülmesinden sorumlu olan kişiler için kullanılan unvanlardan bir tanesidir. Şiirde geçen Shu Yun (叔云) ismi şairin amcası Li Yun (李云)'ü ifade etmektedir. Li Bai ve Li Yun'un arasında kan bağı olmadığı ancak Li Bai'in ona amca diye hitap ettiği

39 Şiirin Çincesine erişim için bkz: *Gushi Wenwang, Shiwen, Xuanzhou Xietiao Lou Jianbie Xiaoshu Shu Yun*. Erişim 08 Eylül 2024. https://www.gushiwen.cn/shiwenv_731e2a19594e.aspx

40 Fu, *Tang Shi San Bai Shou*, 49.

aktarılmaktadır ⁴¹. Şiir, 753 yılı sonbaharında Li Bai ve amcası Li Yun'un, Xietiao Binasında geçirdikleri güzel anıları konu almaktadır. Bu şiirde iki deyim tespit edilmiştir.

1. Jiu tian lan yue (九天揽月): Cennette Ay'ı yakalamak

Deyimde Geçen Kelimeler:

Jiu tian (九天): Göğün en yüksek katmanı, dokuz gök, cennet

Lan (揽): Yakalamak, ele geçirmek

Yue (月): Ay, mehtap

Deyimin Tahlili: Deyim, gurur ve hırsı vurgulamak için kullanılmaktadır. Göğün en üst katına ulaşip oradan ötesine sahip olma arzusunu dile getirmekte, yüce ideallerle dolu kişileri nitelendirmektedir. Jiu tian (九天)-göğün en üst katmanı-cennet ifadesi, Li Bai'in hem kendi yolculuğunda ulaşmak istediği hedefleri hem de amcasının görevinde başarılı olup daha da üst kademelere ulaşma isteği için metafor olarak kullanılmıştır. Alt anlamda; ulaşılmaz olarak ifade edilen noktaya erişmek için sürekli çalışmayı, çalışmaların her seferinde bir basamak yukarıya taşınması azmini anlatmaktadır.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Şiirin sekizinci mısrasında bu deyimde yer verilmiştir.

俱怀逸兴壮思飞， Hepimiz sevinç ve heyecan doluyuz，

欲上青天揽明月。 Gökyüzüne çıkıp parlak ayı kucaklamak istiyoruz.

Yakın Anlamlı Türkçe Deyim Önerileri: Yanıp tutuşmak; göklere çıkarmak.

2. Chou dao duan shui (抽刀断水): Akan suyu bıçakla kesmek

Deyimde Geçen Kelimeler:

Chou dao (抽刀): Bıçakla ayırmak, arasından bölmek

Duan shui (断水): Suyu durdurmak/kesmek

Deyimin Tahlili: Deyim, "Bir şeye engel olmaya çalışırken tam tersine olayı hızlandırmak" anlamında kullanılmaktadır. Li Bai, İmparatorun daveti ile gittiği başkentten hayal kırıklıkları ile ayrıldıktan sonra yaşadığı hayal kırıklıklarının onu amacına ulaşmak için ne kadar teşvik ettiğini vurgulamak için şiirinde bu ifadeyi kullanmıştır. Suyu kendisi için bir metafor olarak kullanırken, bıçak ifadesi ona engel olmak isteyen kişileri vurgulamaktadır.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Şiirin dokuzuncu mısrasında yer almaktadır.

抽刀断水水更流， Suyu bıçakla kesin daha hızlı akar，

举杯消愁愁更愁。 Kadeh kederi içer ama keder daha da artar.

Yakın Anlamlı Türkçe Deyim Önerileri: Kaş yapayım derken göz çıkarmak; düzelteyim derken büsbütün bozmak.

41 Guan, Shiguang. *Li Bai Shiji Xin Zhu- 2 Ban* (Shenyang: Liaohai Chubanshe, 2014), 380.

Shu'ya Varmak Zordur (蜀道难)⁴²

Ah! Ne kadar tehlikeli! Shu'ya varmak zordur, göğe çıkmak kadar zor!

Can Cong ve Yu Fu, ülkenin kuruluşu ne kadar belirsiz!

O zamandan bu yana çok uzun zaman geçti, Qin ülkesine gidip gelenler bilinmiyor.

Taibai'da kuşların uçabildiği bir yol var, oradan E-mei'in zirvesine ulaşılabilir.

Yer parçalandı, dağlar yıkıldı kahramanlar öldü, sonra gök merdiveni taş yığınlarını birbirine bağladı.

Zirvede güneşi döndüren altı ejderha, aşağıda akıntılarla boğuşan nehir.

Sarı turnalar bile uçup geçemez buradan, maymunlar tırmanmaya korkup kederlenir.

Qingni Dağı dolanır da dolanır, yüz adım, dokuz viraj dağ zirvelerinde.

Shen'a ellerinle dokunursun, Jin geçiyor nefesini tutarsın, ellerinle göğsüne dokunup oturup ah çekersin.

Dostum batıya ne zaman döneceksin? Bu tehlikeli kayalıkları tırmanmak imkânsız.

Eski ağaçlarda üzgün kuşların sesleri duyulur, ormanın etrafında erkek uçar dişi takip eder.

Ve gece ay ışığında zigui'nin sesini duyarsın, hüzünlenir ıssız dağlar.

Shu'ya varmak zordur, göğe çıkmak kadar zor, insanlar solmuş güzelliği dinler.

Zirveler bağlanmış göğe bir adım kalmış, kuru çam dalları sarp kayalıklara asılmış.

Akıntılar döner şelaleler akar yankılanır, su ve kayalar çarpışır, vadiler (sesle) gürlür.

Bu kadar tehlikeli olunca, ah uzaklardan gelen misafir neden buraya geldin?

Jiange'da sarp kayalar yüksek dağlar, bir adam geçidi korur, on bin kişi açamaz.

Koruyucu (gelen) güvenilir biri değilse, kurtlara ve çakallara dönüşür.

Sabahları kaplanlar, akşamları yılanlar.

Diş gıcırdatır kan emer, susam gibi insan öldürür.

Jinchen ne kadar mutlu bir yer olsa da erken eve dönmek gibisi yoktur.

Shu'ya varmak zordur, göğe çıkmak kadar zor, batıya dönüp bakmak iç çekmek gerekir.

Şiir, Yedi İmli Klasik Yuefu (七古乐府) türünde yazılmıştır. Li Bai eserini Tianbao⁴³ yönetim süresinin ilk yıllarında başkent Chang-an'a gittiğinde yazmıştır. Li Bai, Chang-an'a geldiğinde He Zhizhang (贺知章) tarafından ağırlanmış ve Shu'ya Varmak Zordur başlıklı şiiri ile He Zhizhang'ın övgüsünü kazanmıştır. Şiirin başlığında geçen Shu adı, efsanevi bir bölgeyi işaret etmektedir. Efsaneye göre Shu ülkesi son derece tehlikeli ve ulaşılması zor bir yerde bulunmaktadır. Qin ülkesi imparatoru Hui, Shu İmparatoruna beş güzelle evlenme sözü vermiş ve imparatora beş güzel göndermiştir. Bu beş güzeli beş güçlü erkek karşılamıştır. Shu ülkesine gidiş yolunda bir adam onların yolunu kesmiştir. Bu adam sonrasında büyük bir yıla dönüşmüş, dağın yamacındaki mağaradan içeriye kaçmaya çalışmıştır. Beş güçlü erkek yılanın kuyruğunu yakalamış ve onu öldürmek için dağı devirerek aşağı çekmişlerdir ancak bu sırada

42 Şiirin Çincesine erişim için bkz: *Gushi Wenwang, Shiwen, Shu Dao Nan*. Erişim 08 Eylül 2024. <https://www.gushiwen.cn/shiwen/d59ec5d6c91c.aspx>

43 Tianbao (天宝) Dönemi: İmparator Tang Xuanzong'un hükümdarlığının 742-755 yılları arasındaki döneme verilen isimdir. Fang *Zhongguo Lishi Ji Nian Biao*, 88.

kendileri ve beş güzel de kayaların altında kalarak ölmüşlerdir. Bu sırada yıkılan dağın yerinde beş sıra halinde tepeler yükselmiştir. Sonraki dönemde insanlar Qin ve Shu ülkeleri arasında bağlantı kurmak için bu tepeler arasında ahşap ve taştan köprüler inşa etmeye çalışmıştır. Li Bai'ın bu şiiri efsaneyi konu almaktadır. Bu şiirde beş deyim bulunmaktadır.

1. Sharen ru ma (杀人如麻): Susam gibi insan öldürmek

Deyimde Geçen Kelimeler:

Sharen (杀人): İnsan öldürmek

Ru ma (如麻): Susam gibi

Deyimin Tahlili: Deyim, “öldürülen insan sayısının çok fazla olduğu ve ölen kişilerin değersiz görüldüğü” anlamına gelmektedir. Zalimliği, acımasızlığı ifade etmektedir. Susam anlamına gelen ma (麻) kelimesi bir başakta sayısal olarak fazla ancak hacim olarak küçük olması sebebiyle ölen insan sayısının fazla ve ölenlerin değersiz olması yan anlamını vermektedir.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim, şiirin kırk ikinci mısrasında yer almaktadır.

朝避猛虎, Sabahları kaplanlar,

夕避长蛇, Akşamları yılanlar.

磨牙吮血, Diş gıcırdatır kan emer,

杀人如麻。 Susam gibi insan öldürür.

Yakın Anlamlı Türkçe Deyim Önerileri: Tırpan atmak; taş üstünde taş bırakmamak; yerle bir etmek.

2. Di beng shan cui (地崩山摧): Yer parçalanır, dağlar yıkılır.

Deyimde Geçen Kelimeler:

Di (地): Yer, yeryüzü

Beng (崩): Parçalanmak

Shan (山): Dağ, tepe

Cui (摧): Devirmek, yıkmak

Deyimin Tahlili: Deyim, büyük ve köklü değişiklikleri tanımlamak için kullanılmaktadır. Deyimde yer alan yer ve dağ ifadesi, uzun sürede oluşmuş, kalıplaşmış düşünce veya durumları ifade etmektedir. Yeryüzü kadar geniş, dağlar kadar yüksek ve ulaşılmaz olarak görünen ne varsa değişebilir anlamı verilmektedir. Şiirin sonraki mısrasında geçen gök merdiveni (Tianii 天梯) ifadesi, çok dik ve sarp dağ yollarını nitelemek için kullanılmaktadır. Taş yığını (Shi zhan 石栈) ifadesi, dik kaya yüzeyleri boyunca uçuruma sabitlenmiş ahşap destekler aracılığı ile inşa edilen kalaslardan oluşan yol anlamına gelmektedir.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim, şiirin on birinci mısrasında yer almaktadır.

地崩山摧壮士死, Yer parçalandı, dağlar yıkıldı kahramanlar öldü,

然后天梯石栈方钩连。 Sonra gök merdiveni taş yığınlarını birbirine bağladı.

Yakın Anlamlı Türkçe Deyim Önerileri: Dağları devirmek; ne pahasına olursa olsun.

3. Nanyu shang qingtian (难于上青天): Göğe çıkmak kadar zor

Deyimde Geçen Kelimeler:

Nan (难): Zor, zahmetli

Shang (上): Üstünde, üzerinde

Qingtian (青天): Açık hava, mavi gökyüzü

Deyimin Tahlili: Deyim, yapılması son derece zor olan işleri, görevleri, hedefleri ifade etmektedir. Gökyüzü kelimesi ulaşılmaz anlamını vermek için metafor olarak kullanılarak bu işi başarmak imkânsız anlamı verilmeye çalışılmıştır.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim, şiirin kırk altıncı mısrasında yer almaktadır.

蜀道难, Shu'ya varmak zordur,

难于上青天。 Göğe çıkmak kadar zor.

Türkçe Yakın Anlamlı Deyim Önerileri: Yükün altından kalkmak; canını dişine takmak; dağları devirmek; üstesinden gelmek.

4. Zheng rong cuiwei (峥嵘崔嵬): Sarp kayalı yüce dağlar.

Deyimde Geçen Kelimeler:

Zheng rong (峥嵘): Yüksek ve sivri uçlu kayalar, dağlar; olağanüstü, olağan dışı

Cuiwei(崔嵬): Görkemli, uzun, yüce

Deyimin Tahlili: Deyim, sarp ve tehlikeli dağlara çıkmanın zorluğundan yola çıkarak başarıya ulaşmak için geçilen yolların zorluklarla dolu olabileceğini ifade etmektedir. Zheng rong (峥嵘) ifadesi karşılaşılabilecek zorlukları somutlaştırmak için kullanılmıştır. Ancak kelime imkânsız anlamı vermemektedir. Li Bai şiirinde, Jiange'da karşılaşılabilecek zorluklardan bahsetmekte ama bu zorlukları aşmanın imkânsız olmadığını dile getirmektedir.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim, şiirin otuz beşinci mısrasında yer almaktadır

剑阁峥嵘而崔嵬, Jiange'da sarp kayalar yüce dağlar,

一夫当关, 万夫莫开。 Bir adam geçidi korur, on bin kişi açamaz.

Yakın Anlamlı Türkçe Deyim Önerileri: Tuttuğunu koparmak; dört elle sarılmak; hakkından gelmek.

5. Yifu dang guan, wan fu mo kai (一夫当关, 万夫莫开): Bir adam geçidi korur, on bin kişi açamaz.

Deyimde Geçen Kelimeler:

Yifu (一夫): Bir kişi

Dang (当): engellemek

Guan (关): Dağ geçidi

Wan fu (万夫): On bin kişi

Mo (莫): Bir şeyi başaramamak, yapamamak

Kai (开): Açmak

Deyimin Tahlili: Deyimde, Shu ülkesine ulaşmak için geçilmesi gereken dağların çok yüksek ve tehlikeli olduğu, ulaşılmaması o kadar zor olan bir noktayı sadece bir kişinin korumasının yeterli görüldüğü ve bu bir kişinin on binlerce kişinin geçitten geçmesine engel olabileceği anlatılmaktadır. Deyim, on binlerce kişiye engel olabilecek olan bir kişinin cesaretini tanımlamak için kullanılmaktadır.

Wan (万) kelimesi on bin anlamında olup Çin kültüründe “çok” anlamını vermek için kullanılmaktadır. Örneğin, genellikle doğum günlerinde söylenen “zhu ni wan sui (祝你万岁)” ifadesi, “sana on bin yaş dilerim” şeklinde Türkçeye tercüme edilmekte, karşı tarafa çok uzun bir ömür dilendiğini anlatmaktadır.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim, şiirin otuz altıncı mısrasında yer almaktadır.

剑阁峥嵘而崔嵬， Jiange'da sarp kayalar yüce dağlar,

一夫当关， 万夫莫开。 Bir adam geçidi korur, on bin kişi açamaz.

Yakın Anımlı Türkçe Deyim Önerileri: Dünyaya kafa tutmak; gözü pek; gözü kara.

Zor Yolculuk (行路难)⁴⁴

Altın fiçıda berrak şarap on bin kadehe bedel, yeşim tabakta nadir yemekler on bin altına bedel.

Kadehi durdurur yemeği istemem, kılıcı çeker etrafa bakarım içimde yoğun bir karmaşa.

Sarı Nehri geçmek isterim buzla kaplanmış vadi, tırmanırken karla kaplı Taihang Dağı.

Bir zamanlar nehirde oturup balık tutardık, aniden bir tekneye binip güneşi hayal ederdik.

Zor yolculuk! Zor yolculuk! Çokça ayrılan yollar, şimdi huzur nerede?

Kuvvetli rüzgârlarla dalgaları kırmanın vakti gelecek, yelkenleri asıp denizlerde cesurca ilerlemenin.

Şiir, Yedi İmli Klasik Yuefu (七古乐府) türünde yazılmıştır. Li Bai, başkentte geçirdiği üç yıllık süre zarfında siyasi idealleri doğrultusunda hareket etmiş ancak onun fikirleri politikacılar tarafından destek görmediği gibi kendisine karşı bir ön yargı oluşmasına sebep olmuştur⁴⁵. Bu sebeple başkentte geçirdiği üçüncü yılın sonunda (744 yılında), dönemin İmparatoru Tang Xuanzong tarafından Chang-an'dan ayrılmaya zorlanmıştır. Şair, eserini bu dönemde kaleme almıştır. Zor Yolculuk şiiri üç bölümden oluşmaktadır. Ancak çalışma kapsamı olarak belirlenen kitapta sadece şiirin on dört mısralık birinci kısmı yer almaktadır. Chang-an'dan ayrılmak Li Bai için çok zor olmuştur bu sebeple Zor Yolculuk, bir ağıt niteliğindedir. Bu şiirde bir deyim yer almaktadır.

1. Chang feng po lang (长风破浪): Kuvvetli rüzgârlarla dalgaları kırmak

Deyimde Geçen Kelimeler:

Chang feng (长风): Uzun süren, kuvvetli rüzgâr

44 Şiirin Çincesine erişim için bkz: *Gushi Wenwang, Shiwen, Xinglu Nan*. Erişim 08 Eylül 2024. https://www.gushiwen.cn/shiwenv_870828ca8aaa.aspx

45 Fu, *Tang Shi San Bai Shou*, 328.

Po (破): Kırmak, yok etmek

Lang (浪): Dalga

Deyimin Tahlihi: Deyim, bir geminin rüzgârla hareket ederek yüksek dalgaları aşması ve yoluna devam etmesi metaforu ile “hırslı olma, zorluklardan korkmama, belirlenen yolda cesurca ilerleme” anlamında kullanılmaktadır. Chang feng (长风) ifadesi yaşanan zorlukları anlatmak için kullanılmıştır. Şair, özellikle feng (风) yani rüzgâr kelimesi ile hafif ya da güçlü olsun herhangi bir zamanda herhangi bir yerde rastlayabileceğimiz bu doğa olayını; herhangi bir zamanda herhangi bir yerde karşılaşılabilecek büyük ya da küçük sorunların metaforu olarak kullanmıştır. Rüzgâr engel olunamaz karşı konulamazdır. Ancak, bir geminin yelkeninde ise hareket etmeyi ve ilerlemeyi işaret etmektedir. Karşılaşılan sorunlar büyük ya da küçük olsun olumlu taraflarını aramaya çalışmayı, sorundan kaçınmak yerine sorunu çözmeye, nasıl bir ders çıkarılması gerektiğine odaklanmayı anlatmaktadır.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim, şiirin on üçüncü mısrasında yer almaktadır.

长风破浪会有时， Kuvvetli rüzgârlarla dalgaları kırmamanın vakti gelecek,
直挂云帆济沧海。 Yelkenleri asıp denizlerde cesurca ilerlemenin.

Yakın Anımlı Türkçe Deyim Önerileri: Başa güreşmek; kafasına koymak.

Şaraba Davet (将进酒)⁴⁶

Görmez misin Sarı Irmağın suyu gökten geliyor, geri dönmek üzere denize akıyor.

Görmez misin büyük salonun parlak aynasında üzgün beyaz saçları, sabahları siyah ipek gibi akşamları kar.

İnsan keyifli anların tadını çıkarmalı, aya doğru altın kadehini boş bırakmamalı.

Ben yeteneklerle doğdum faydalı olmalıyım, bin altın dağılsa bile geri dönecek.

Koyun pişirin sığır kesin zevke varın, tek seferde üç yüz kadeh içilmeli.

Fuzi, Dan Qiusheng, şaraba davet var, kadehleri durdurmayın.

Size bir şarkı söyleyeyim, lütfen bana kulak verin.

Çanlar, davullar, zengin sofralar hiç kıymeti yok, keşke sarhoş olsam hiç ayılmasam.

Eskinin bilgeleri hep tek başınaydı, bir tek içenlerin isimleri kaldı.

Chen Wang, Pingle'da ziyafet verdiğiğinde, doyasıya içip eğlenmek için bir fıçı şaraba yüksek değer ödedi.

Ev sahibi neden param az desin ki! Hemen şarabı al birlikte içelim.

Beş çiçekli at, bin altın değerinde kürk, güzel şarapla değiştirelim, seninle on binlerce yıllık hüznü yok edelim.

Şiir, Yedi İmli Klasik Yuefu (七古乐府) türünde yazılmıştır. Li Bai'in, Tianbao'un ilk yıllarında başkent Chang-an'da iken Ziji Sarayında (紫极宫) düzenlenen bir davete katıldığı ve bu davette He Zhizhang ile karşılaştığı aktarılmaktadır. Bu davet esnasında Li Bai, Shu'ya

46 Şiirin Çincesine erişim için bkz: *Gushi Wenwang, Shiwen, Qiangjin Jiu*. Erişim 08 Eylül 2024. https://www.gushiwen.cn/shiwenv_ce16df5673bc.aspx

Varmak Zordur başlıklı şiirini He Zhizhang'a sunmuştur. Şiiri beğenen He Zhizhang, Li Bai'a övgüde bulunmuş, bütün misafirleri Li Bai şerefine kadeh kaldırmaya davet etmiştir⁴⁷. Ardından Li Bai, Şaraba Davet (将进酒) şiirini yazmıştır. “Şaraba Davet” şiirinde bir deyim bulunmaktadır.

1. Zhong gu zhuan yu (钟鼓饌玉): Çanlar, davullar, zengin sofralar

Deyimde Geçen Kelimeler:

Zhong (钟): Zil, çan

Gu (鼓): Davul

Zhuan yu (饌玉): Yeşim taşı kadar güzel yiyecekler

Deyimin Tahlili: Deyim, “zenginlik ve lüksle dolu bir yaşamı” anlatmaktadır. Ziller, çanlar, davullar ifadesi ile müziğe vurgu yaparak soylu ailelerin müziğini ifade etmekte ve zenginliğe atıfta bulunmaktadır. Zhuan yu (饌玉) yani yeşim taşı kadar güzel yemekler söylemi lezzetli ve çok çeşitli gıdalarla donatılmış sofraları ifade etmektedir.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Deyim, şiirin on yedinci mısrasında yer almaktadır.

钟鼓饌玉不足贵，
Çanlar, davullar, zengin sofralar hiç kıymeti yok,
但愿长醉不愿醒。
Keşke sarhoş olsam hiç ayılınsam.

Yakın Anımlı Türkçe Deyim Önerileri: Mal bulmuş mağribi gibi; ziyafet çekmek; bir eli yağda bir eli balda olmak.

Arkadaşı Uğurlamak (送友人)⁴⁸

Yeşil dağlar kuzey surlarını keser, berrak sular doğu şehrini sarar.

Bir yerde vedalar yaşandı, gupeng binlerce li ötelere yolculuğa çıktı.

Sürüklenen bulutlar gibidir yolcunun başiboş düşünceleri, batan güneş gibidir eski dostluk hissi.

El sallayarak buradan ayrılırım, yankılanır atların hüznünlü ayak sesleri.

Şiir, Yedi İmli Dört Mısralı Şiir (七言律诗) türünde yazılmıştır. Li Bai, 720 yılında, henüz Sichuan şehrinde yaşadığı dönemde, bir ineğe binerken bölge valisinin evinin yakınından geçmiştir. Bunu gören valinin eşi Li Bai'a çok sinirlenmiş ve onun cezalandırılmasını istemiştir. Li Bai, affedilmek için hemen bir şiir okumuştur. Okuduğu şiiri duyan bölge valisi, şiire hayran kalmış ve eşini durdurmuştur. Sonrasında Li Bai'ı resmi yazışmalardan sorumlu olması konusunda görevlendirmiş ve memurluk sınavına katılması konusunda teşvik etmiştir. Li Bai, verilen görevi bir süre yerine getirmiştir ancak memurluk sınavına katılmak yerine yirmi beş yaşında ülkeyi gezmek için Sichuan'dan ayrılmıştır. “Arkadaşı Uğurlamak” başlıklı şiirin bu ayrılış döneminde yazıldığı aktarılmaktadır⁴⁹. Bu şiirde bir deyim bulunmaktadır.

47 Fu, *Tang Shi San Bai Shou*, 329.

48 Şiirin Çincesine erişim için bkz: *Gushi Wenwang, Shiwen, Song Youren*. Erişim 08 Eylül 2024. https://www.gushiwen.cn/shiwenv_c348339f28fd.aspx

49 Fu, *Tang Shi San Bai Shou*, 90. Kurtuldu, *Klasik Çin Şiirinden Seçmeler*, 50.

1. Guren zhi qing(故人之情): Eski Dost Olmak

Deyimde Geçen Kelimeler:

Guren (故人): Eski dost

Zhi qing (之情): His, duygu

Deyimin Tahlili: Deyim, eski dostlar arasındaki duygusal bağı işaret etmek için kullanılmaktadır. “Ayrı kalsalar dahi dostlar arasındaki bağın hiçbir zaman kaybolmayacağı, her zaman dost kalacakları” anlamına gelmektedir. Deyimde geçen kelimeler ilk anlamlarında kullanılmış, metafor veya herhangi bir anlam aktarmasına gidilmemiştir.

Deyimin Geçtiği Mısralar: Şiirin altıncı mısrasında deyime yer verilmiştir.

浮云游子意, Sürüklenen bulutlar gibidir yolcunun başıboş düşünceleri,

落日故人情。 Batan güneş gibidir eski dostluk hissi.

Yakın Anımlı Türkçe Deyim Önerileri: Aralarından su sızmamak; dert ortağı olmak; can dostu olmak; içtikleri su ayrı gitmemek.

3. Deyimlerin Anlam Bakımından Sınıflandırması

Çalışmaya konu olan deyimler anlamlarına göre sınıflandırılırken betimleyici deyimlerin daha fazla olduğu görülmüştür. Betimleyici deyimler daha güçlü bir duygusal renge sahiptir ve güçlü duyguları ifade etmektedir. Bu bağlamda kendi içinde de alt sınıflara ayrılmaktadır. Çalışmada incelenen deyimler anlamlarına göre; gösterge niteliği taşıyan deyimler, geniş anlamlı deyimler, mecaz anlamlı deyimler, mübalağa içeren deyimler, birleşik kelimelerden oluşan deyimler ve kelime grupları şeklindeki deyimler olarak sınıflandırılmıştır.

Gösterge, kendi dışında bir şeyi temsil eden ve temsil ettiği şeye anlam yükleyerek onun yerini alabilecek nitelikte olan çeşitli olgular olarak tanımlanmaktadır⁵⁰. Samanyolu akıyor anlamına gelen Yin he dao xie (银河倒泻) ve yer parçalanır dağlar yıkılır anlamına gelen Di beng shan cui (地崩山摧) gösterge niteliği taşıyan deyimlerdir.

Genişletilmiş anlam, kelimelerin doğrudan anlatımından türetilen ve asıl anlamla dolaylı olarak bağlantılı olan anlam türüdür. Yeşil erikle, bambu atla oynamak anlamına gelen Qing mei zhu ma (青梅竹马), bambu atların arkadaşlığı anlamına gelen Zhuma zhi jiao (竹马之交), kaşlarını devirip önünde eğilmek anlamına gelen Cui mei zhe yao (摧眉折腰), eski dost olmak anlamına gelen Guren zhi qing (故人之情) ve çanlar davullar zengin sofralar anlamındaki Zhong gu zhuan yu (钟鼓馔玉) geniş anlamlı deyimler sınıfında yer almaktadır.

Benzetme amacı güdülen mecaz anlam, bir kelimenin gerçek anlamı dışında başka bir kelimenin yerine kullanılmasıdır. Çalışmada geçen, iki çocuk birbirinden şüphe duymuyor anlamındaki Liang xiao wu cai (两小无猜), cennette ayı yakalamak anlamına gelen Jiu tian lan yue (九天揽月), akan suyu bıçakla kesmek anlamındaki Chou dao duan shuai (抽刀断水), kuvvetli rüzgarlarla dalgaları kırmak anlamındaki Chang feng po lang (长风破浪), susam gibi insan öldürmek anlamındaki Sharen ru ma (杀人如麻) mecaz anlam taşıyan deyimlerdendir.

50 Dindar, Serhan. *Göstergelerarası Çeviride Yenidenyazma ve Yenidenyaratma Kavramları* (Konya: Çizgi Kitapevi, 2020), 31.

Okuru etkilemek ve anlatımı zenginleştirmek için kullanılan söz sanatlarından olan mübalağa hem manzum eserlerde hem de düz yazılarda sıkça karşımıza çıkmaktadır. Deyimsel ifadelerde de mübalağaya rastlamak mümkündür. Göğe çıkmak kadar zor anlamına gelen Nanyu shang qingtian (难于上青天) mübalağa anlamı taşıyan deyimlerdendir.

Birleşik kelimeler; iki veya daha fazla kelimenin bir araya gelerek kelimelerle yakın anlam veya kelimelerden bağımsız farklı bir anlam ifade ettiği anlatım şekilleridir. Belirtisiz isim tamlamaları, sıfat tamlamaları, ikilemeler vb. ifadeler yeni bir kavramı karşılıyorsa birleşik kelime sınıfına girmektedir. Sarp kayalı yüce dağlar anlamına gelen Zheng rong cuiwéi (峥嵘崔嵬) bu türdeki deyim örneklerindedir.

Bir varlığı, niteliği, durumu, hareketi karşılamak üzere, belirli kurallar içinde yan yana gelen kelimelerin oluşturdukları topluluğa kelime grubu denilmektedir. Kelime grupları içerisinde deyimisel ifadeler de yer almaktadır. Çalışmada geçen bir adam geçidi korur, on bin kişi açamaz anlamındaki Yifu dang guan, wan fu mo kai (一夫当关, 万夫莫开), kelime grupları şeklindeki deyimlerin örneklerindedir.

Sonuç

Tang Hanedanlığı dönemi Çin şiirine altın çağını yaşatan dönem olarak anılmaktadır. Dönem pek çok şaire ev sahipliği yapmıştır. Bu şairler, farklı konu ve yapı bakımından farklı türlerde pek çok eser üretmiştir. Dönemin en üretken şairlerinden olan ve günümüzde Tang şiirinin temsilcisi olarak anılan Li Bai'in seçili şiirlerinde yer alan deyimler çalışmada anlam bakımından incelenmiştir. İncelemenin sonucunda deyimlerin aşağıda verilen özelliklerine ulaşılmıştır;

Çalışmada yer alan deyimlerden Liang xiao wu cai (两小无猜), Qing mei zhu ma (青梅竹马), Zhuma zhi jiao (竹马之交), Yin he dao xie (银河倒泻), Cui mei zhe yao (摧眉折腰), Jiu tian lan yue (九天揽月), Chou dao duan shuai (抽刀断水), Di beng shan cui (地崩山摧), Nanyu shang qingtian (难于上青天), Zheng rong cuiwéi (峥嵘崔嵬), Guren zhi qing (故人之情)'in kökeninin Li Bai'in şiirlerine dayandığı; Sharen ru ma (杀人如麻), Yifu dang guan, wan fu mo kai (一夫当关, 万夫莫开), Chang feng po lang (长风破浪), Zhong gu zhuan yu (钟鼓馥玉) deyimlerinin ise daha önceki dönemlerde oluştuğu ve Li Bai'in bu deyimlere şiirlerinde yer verdiği görülmüştür.

Deyimler genellikle dört kelimeden oluşmaktadır. Bu durum Tang şiirinin “en az kelime ile en fazla anlamı verme sanatı” yönündeki estetik anlayışı ile bağdaşmaktadır. Şiirlerin geneline bakıldığında cümlede dilbilgisi açısından farklı görevlerde bulunan deyimlerin anlam bakımından betimleyici görev üstlendiği görülmektedir. Bu durum üzerinde şairin yaşadığı coğrafyanın, sosyal yaşamın, doğa olaylarının, şairin hayatının ve anılarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Deyimleri oluşturan kelimeler incelendiğinde, kolay anlaşılır olması dikkat çekmektedir. Deyimler, genel anlam bakımından metaforlar içermektedir ancak bu metaforlar genellikle kelimelerin anlamı ile ilişkili durumdadır. Bu durum deyimlerin kolay anlaşılmasını

sağlamaktadır. Metaforlara ek olarak deyimlerde eş anlamlı kelimeler, abartılı anlatım, ima, yan anlam ve alt anlam kullanılarak zengin bir anlam yelpazesi oluşturulmaya çalışılmıştır. Deyimlerin, şiirlerin anlam bakımından zenginleşmesine katkı sağladığı; aynı doğrultuda deyimlerinde sadece kelime bütünlerinden değil şiirlerin bütününden yola çıkarak anlam kazandığı anlaşılmaktadır.

Deyimler anlam bakımından sınıflandırıldığında, altı farklı özellikte deyim olduğu anlaşılmıştır. Bunlar; gösterge niteliği taşıyan deyimler, geniş anlamlı deyimler, mecaz anlamlı deyimler, mübalağa içeren deyimler, birleşik kelimelerden oluşan deyimler ve kelime grupları şeklindeki deyimlerdir. Deyimler incelenirken, kökeni ve anlamsal özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak, ifade ettikleri anlamların anlaşılabilmesi için büyük önem arz etmektedir. Deyimleri anlam bakımından analiz ederek; başlangıçtaki anlamları, ifade ettikleri yan anlamları, imaları ve zaman içerisinde değişikliğe uğramış ise sonradan kazandıkları anlamları hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olunabileceği görülmüştür.

Liang xiao wu cai (两小无猜), Qing mei zhu mao (青梅竹马), Jiu tian lan yue (九天揽月), Chou dao duan shuai (抽刀断水), Guren zhi qing (故人之情) vb. deyimler dile canlılık katmakta ve Li Bai'in dili ne kadar usta bir şekilde kullandığını ve eserlerine yansıttığını göstermektedir. Li Bai sadece şiir üretmekle kalmamış aynı zamanda sanatsal ifade anlayışı, kelime seçimi ve bu kelimelere yüklediği anlamlar sayesinde pek çok deyim oluşmasına fırsat vermiştir. Bu deyimler yüzyıllardır sonraki nesillere aktarılarak Çincenin daha canlı olmasına yardımcı olmaktadır.

Li Bai ve eserleri her ne kadar ülkemizde araştırmacılar tarafından inceleniyor olsa da şiirlerinde yer alan deyimler hakkındaki araştırmalar sınırlıdır. Bu bağlamda çalışmamızın Çince deyimler, Tang şiiri, Li Bai'in şiirlerinde yer alan deyimlerin farklı açılardan incelenmesi hakkında Türkiye'de daha sonra yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

- Azertürk, Semine İmge. "Çince'de Dört İmden Oluşmuş Deyimlerin İncelenmesi: (Kadın-Kız 女) İmi Üzerine", *KARE* no. 8 (2019): 49-64.
- Baykuzu, Tilla Deniz, *An Lu-Shan İsyanı ve Büyük Yen Devleti*. Konya: Kömen Yayınları, 2014.
- Chen, Ming. "Yuanzi Tangshi de Chengyu Ji Shi", *Kaoshi, Gaokao Yuwen Ban* 9 (2010): 20-21.
- Dindar, Serhan. *Göstergelerarası Çeviride Yenidenyazma ve Yenidenyaratma*

- Kavramları*. Konya: Çizgi Kitapevi, 2020).
- Fang, Shiming. *Zhongguo Lishi Ji Nian Biao*. Shanghai: Shanghai Shudian Chubanshi, 2013.
- Fu, Xuancong. *Tang Shi San Bai Shou*. Nanjing: Fenghuang Chubanshe, 2013.
- Gao, Qinghua. "The Difficulty in Translating Chinese Poetry as Exemplified by Ezra Pound", *Comparative Literature: East & West* 3,1, (2001): 83-98. DOI: 10.1080/25723618.2001.12015296
- Gönen, Sinan. "Deyimlere Şekil Açısından Bir Yaklaşım Örneği." *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi* 20 (2008): 207-217.
- Gushi Wenwang, Shiwen, Changgan Xing*. Erişim 08 Eylül 2024. https://www.gushiwen.cn/shiwen_6f011ece9f8d.aspx
- Gushi Wenwang, Shiwen, Lushan Yao Ji Lu Shi Yu Xuzhou*. Erişim 08 Eylül 2024. https://www.gushiwen.cn/shiwen_2ce33c84c9cb.aspx
- Gushi Wenwang, Shiwen, Mengyou Tianmu Yin Liubie*. Erişim 08 Eylül 2024. HYPERLINK "https://www.gushiwen.cn/shiwen_05e2f6fc757c.aspx" https://www.gushiwen.cn/shiwen_05e2f6fc757c.aspx
- Gushi Wenwang, Shiwen, Xuanzhou Xietiao Lou Jianbie Xiaoshu Shu Yun*. Erişim 08 Eylül 2024. HYPERLINK "https://www.gushiwen.cn/shiwen_731e2a19594e.aspx" https://www.gushiwen.cn/shiwen_731e2a19594e.aspx
- Gushi Wenwang, Shiwen, Shu Dao Nan*. Erişim 08 Eylül 2024. HYPERLINK "https://www.gushiwen.cn/shiwen_d59ec5d6c91c.aspx" https://www.gushiwen.cn/shiwen_d59ec5d6c91c.aspx
- Gushi Wenwang, Shiwen, Xinglu Nan*. Erişim 08 Eylül 2024. HYPERLINK "https://www.gushiwen.cn/shiwen_870828ca8aaa.aspx" https://www.gushiwen.cn/shiwen_870828ca8aaa.aspx
- Gushi Wenwang, Shiwen, Qiangjin Jiu*. Erişim 08 Eylül 2024. HYPERLINK "https://www.gushiwen.cn/shiwen_ee16df5673bc.aspx" https://www.gushiwen.cn/shiwen_ee16df5673bc.aspx
- Gushi Wenwang, Shiwen, Song Youren*. Erişim 08 Eylül 2024. HYPERLINK "https://www.gushiwen.cn/shiwen_c348339f28fd.aspx" https://www.gushiwen.cn/shiwen_c348339f28fd.aspx
- Gu, Qing. *Tang Shi San Bai Shou*. Cilt 1. Beijing: Zhonghua Shuju, 2009.
- Guan, Shiguang. *Li Bai Shiji Xin Zhu- 2 Ban*. Shenyang: Liaohai Chubanshe, 2014.
- Guo, Nailiang. "Li Bai'in "Libai Shiju "Rao Chuang Nong Qingmei" he "Chuang Qian Ming Yueguang" Zhong "Chuang" Zhi Wo Jian." *Nanjing Guangbo Dianshi Daxue Xuebao* 3 (2012): 17-18.
- Hanyu Cidian. Erişim 10 07 2024. <https://hanyu.dict.cn/%E6%88%90%E8%AF%AD>.
- He, Wenjuan. "Libai Shige Zhi Chengyu Chutan." Sichuan: Sichuan Shifan Daxue, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Hsin, Kwan-chue. "Potery and Music." *Chinese Culture*, 1976: 41-50.
- Kang, Qiao, ve Kun Zhou. *Guren koushu Zizhuan: Li Bai Dili*. Shanghai: Shanghai Yuandong Chubanshe, 2009.
- Karasar , Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2006.
- Kiang, Kang-Hu. *The Jade Mountain A Chinse Anthology*. Çev. Wiher Bynner. New York: Alfred A. Knopf, 1929.
- Kurtuldu, Erdem. *Klasik Çin Şiirinden Seçmeler*. 2. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2021.
- Liang, Feng. "Li Bai Shige Zhong de Youxia Qi." *Kejiao Daokan 01X* (2015): 161-162.

Liu, Zhaoming. *Zhong Guo Wenxue*. Cilt I. İstanbul: Likya Yayınları, 2016.

Mai, Hong. *Rong Zhai Xubi, Di Er Juan, Kaiyuan-Wu Wang*. Erişim 26 Ocak 2024. <https://ctext.org/wiki.pl?if=gb&chapter=149712&remap=gb#%E5%BC%80%E5%85%83%E4%BA%94%E7%8E%8B>

Özgür, Uğur. “Keloğlan’ın Şiirlerinde Deyimlerin Varlığı.” *Ankara Anadolu ve Rumeli Araştırmaları Dergisi* 3,6, (2022):401-415.

Pamuk Öztürk, Nuray. “Tang Hanedanlığı Dönemi Çin Şiiri, Wang Wei ve Meng Haoran’ın“Beş İmli Dört Mısralı Şiir (五言绝句)” Özelliğine Göre Yazılmış Şiirleri Üzerine Bir İnceleme.” *Söylem Filoloji Dergisi* , 5,2 (2020): 405-414.

—, “Tang Hanedanlığı Dönemi Şairlerinden Han Yu (韩愈)’nün Taş Davul Şarkısı (石鼓歌) Başlıklı Şiiri Üzerine Bir Çözümleme.” 3. *Uluslararası Dil ve Çeviribilim Kongresini*. Konya: Çizgi Kitabevi, 2023. 196-206.

Pamuk, Nuray. *Tang Dönemi Şiiri ve “Şiir Dehası” Du Fu*. Cilt 28, *Littera Edebiyat Yazıları* içinde, 21-28. Ankara: Ürün Yayınları, 2011.

Tekeli, Selin. “Somatik Deyimler Bağlamında Rusça ve Türkçe Deyimlerin Karşılaştırılması.” *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 11, no. 34 (2023): 48-70.

«Türkçe Sözlük.» Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011, 650.

“Xin Tang Shu, Liezhuan Yi Bai Yi, Han Yu.” *Zhongguo Zhaxue Shu Dianzi Hua Jihua*. Erişim 02 Ekim 2023. <https://ctext.org/library.pl?if=gb&remap=gb&file=4704&page=85&>

Xiong, Lihui. *Li Bai Shi*. Beijing: Renmin Wenxue Chubanshe, 2005.

Yang, Yi. “Li Bai Shige de Pianzhangxue.” *Jiamusi Daxue Shehui Kexue Xuebao* 1 (1999):1-5.

Yıldırım, Ali, ve Hasan Şimşek. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011.

Zhang, Shuhua. “Li Bai Shige Zai Song Dai de Jieshou.” *Jiangxi Shihui Kexue* 10 (2013):74-78.

Zhu, Lihong; Wang, Feng. “A Study of Tang Poetry’s Influence on American Poetry: A New Perspective of “Eight Beauties””, *European Journal of Literature, Language and Linguistics Studies* 3,2, (2019): 66-82.